EĞİTİM
yayınevi

Sosyoloji

Alanında Uluslararası Araştırmalar - II

Editör: **Doç. Dr. Celal İnce**

Editör:
Doç. Dr. Celal İnce

Sosyoloji

Alanında Uluslararası Araştırmalar II

EĞİTİM
yayınevi

SOSYOLOJİ ALANINDA ULUSLARARASI ARAŞTIRMALAR –II

Editör: Doç. Dr. Celal İnce

Genel Yayın Yönetmeni: Yusuf Ziya Aydoğan (yza@egitimyayinevi.com)
Genel Yayın Koordinatörü: Yusuf Yavuz (yusufyavuz@egitimyayinevi.com)
Sayfa Tasarımı: Kübra Konca Nam
Kapak Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayıncı Sertifika No: 76780

ISBN: 978-625-5971-54-8
1. Baskı, Aralık 2024

Baskı Cilt: Repro Bir Matbaacılık
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514 Cad. No: 23-25 Yenimahalle/Ankara
Matbaa Sertifika No: 47381

Kütüphane Kimlik Kartı

SOSYOLOJİ ALANINDA ULUSLARARASI ARAŞTIRMALAR –II
Editör: Doç. Dr. Celal İnce
VI+114 s., 160x240 mm
Kaynakça var, dizin yok.
ISBN: 978-625-5971-54-8

Copyright © Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Eğitim Yayınevi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mekanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

EĞİTİM
yayınevi

Yayınevi Türkiye Ofis: İstanbul: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Atakent mah. Yasemen sok. No: 4/B, Ümraniye, İstanbul, Türkiye

Konya: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
+90 332 351 92 85, +90 533 151 50 42, 0 332 502 50 42
bilgi@egitimyayinevi.com

Yayınevi Amerika Ofis: New York: Egitim Publishing Group, Inc.
P.O. Box 768/Armonk, New York, 10504-0768, United States of America
americaoffice@egitimyayinevi.com

Lojistik ve Sevkiyat Merkezi: Kitapmatik Lojistik ve Sevkiyat Merkezi, Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
sevkiyat@egitimyayinevi.com

Kitabevi Şubesi: Eğitim Kitabevi, Şükran mah. Rampalı 121, Meram, Konya, Türkiye
+90 332 499 90 00
bilgi@egitimkitabevi.com

İnternet Satış: www.kitapmatik.com.tr
+90 537 512 43 00
bilgi@kitapmatik.com.tr

ilk okuyan siz olun
kitapmatik
internetteki kitapçınız

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....V

ERZURUM'DA KÜÇÜK VE ORTA HALLİ ÇİFTÇİLERİN SORUNLARI ÜZERİNE NİTEL BİR DURUM ARAŞTIRMASI.1

Korkmaz Sural, Ercan Geçgin

INSTAGRAM'IN GİZLİ MALİYETLERİ: SANAL DÜNYADAN GERÇEK HAYATA UZANAN PSİKOLOJİK VE SOSYOLOJİK YANSIMALAR.....31

Mehmet Tahir Karaboğa

EDEBİYAT VE TOPLUM BAĞLAMINDA TANZİMAT ROMANINDAN ÖRNEKLER.....53

Mehmet Baki Bilik

BOŞANMA OLGUSUNUN SOSYOLOJİK ANALİZİ: İSTANBUL İLİ ÖRNEĞİ.....63

Zeynep Şentürk Dızman

SOSYAL BİLİMLER ALANINDAKİ LİSANSÜSTÜ TEZLER AÇISINDAN SURİYELİLERİN GERİ DÖNÜŞÜNÜN TARTIŞILMASI 75
Gazanfer Kaya, Aziz Şeker, Ali Ekber Gülersoy

SOSYOLOJİK PERSPEKTİFTEN SOSYAL DEĞİŞİMDE YÖNETSEL ADAPTASYON VE YENİLİK: ESNEKLİK VE RİSKİN BİRLİKTELİĞİ..... 97
Abdulselami Sarıgül

ÖNSÖZ

Sosyoloji, toplumların, kurumların ve grupların karmaşık yapısını analiz etmeyi amaçlayan disiplinlerarası bir bilim dalı olarak, hızla değişen dünyamızın çok boyutlu yapısını ve toplumsal sorunlarını açıklama kapasitesiyle dikkat çekmektedir. Elinizdeki bu derleme eser, günümüz dünyasının güncel sorunlarını farklı perspektiflerden ele alan çalışmalardan oluşmaktadır. Her biri özgün ve önemli bir bakış açısı sunan bölümler, sosyolojinin hem teorik hem de uygulamalı boyutlarını ortaya koyarak alan yazınına zenginlik katmaktadır.

Korkmaz Sural ve Ercan Geçgin'in kaleme aldığı *"Erzurum'da Küçük ve Orta Halli Çiftçilerin Sorunları Üzerine Nitel Bir Durum Araştırması"* başlıklı bölüm, tarım sektörüne dair kapsamlı bir analiz sunmaktadır. Çalışma, küresel ekonomi, kapitalist sistem ve neoliberal politikaların küçük ölçekli çiftçilik üzerindeki etkilerini yerel bir bağlamda derinlemesine incelemektedir. Mehmet Tahir Karaboğa tarafından yazılan *"Instagram'ın Gizli Maliyetleri: Sanal Dünyadan Gerçek Hayata Uzanan Psikolojik ve Sosyolojik Yansımalar"* başlıklı çalışma, dijital çağın toplumsal etkilerine ışık tutmaktadır. Sosyal medya platformlarının bireyler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini irdeleyen bu bölüm, çağımızın dijitalleşme sürecine dair önemli bir değerlendirme sunmaktadır. Mehmet Baki Bilik'in *"Edebiyat ve Toplum Bağlamında Tanzimat Romanının Dönüşümü"* başlıklı çalışması, Osmanlı'nın Batılılaşma sürecini Tanzimat dönemi romanları çerçevesinde ele almakta ve edebiyat ile sosyoloji arasındaki dinamik ilişkiyi tarihsel bir perspektifle analiz etmektedir. Zeynep Şentürk Dızman tarafından hazırlanan *"Boşanma Olgusunun Sosyolojik Analizi: İstanbul İli Örneği"* başlıklı bölüm ise, 2014-2023 yılları arasında İstanbul'da yaşanan boşanma vakalarını istatistiki verilerle inceleyerek boşanma olgusuna sosyolojik bir çerçeve sunmaktadır. Gazanfer Kaya, Aziz Şeker ve Ali Ekber Gülersoy'un *"Sosyal Bilimler Alanındaki Lisansüstü Tezler Açısından Suriyelilerin Geri Dönüşünün Tartışılması"* başlıklı çalışması, Türkiye gündeminde uzun yıllardır yer alan Suriye göçünü ilgili literatür kapsamında tartışmaya açmaktadır. Abdulselami Sarıgül'ün kaleme aldığı *"Sosyolojik Perspektiften Sosyal Değişimde Yönetsel Adaptasyon ve Yenilik: Esneklik ve Riskin Birlikteliği"* başlıklı bölüm ise, küreselleşme, teknolojik gelişmeler ve sosyal medyanın yönetsel adaptasyon üzerindeki etkisini analiz ederek önemli bir bakış açısı sunmaktadır.

Bu kitabın oluşturulmasında emeği geçen her bir yazara ayrı ayrı teşekkür ederiz. Kitabın, toplumsal sorunların anlaşılması ve çözüm yollarının geliştirilmesi noktasında faydalı olması dileğiyle…

Editör: Doç. Dr. Celal İNCE

SOSYAL BİLİMLER ALANINDAKİ LİSANSÜSTÜ TEZLER AÇISINDAN SURİYELİLERİN GERİ DÖNÜŞÜNÜN TARTIŞILMASI[1]

Gazanfer Kaya[2], Aziz Şeker[3], Ali Ekber Gülersoy[4]

GİRİŞ

Göç, sosyal bilimlerin temel ilgi alanına giren olgulardan biridir. Yerleşik yaşama geçiş öncesi ve yerleşik yaşama geçişinden günümüze uzanan süreçte, insanların göç etmesi olağan bir gerçekliktir. Söz konusu gerçeklik evrensel bir özellik taşımakla birlikte doğadan ve toplumdan kaynaklanan bazı etmenler göçün bireylerin istemi dışında, yani olağan dışı koşullar sonucunda gerçekleşmesine yol açar. Bu bağlamda göç olayında bireylerin istemlerine bağlı gerçekleşen gönüllü göç ve de istemleri dışında gerçekleşen zorunlu göç, önemli bir ayrımdır. Çalışmamızın konusunu oluşturan zorunlu göç türü, Türkiye'nin miras aldığı Osmanlı Devleti ve de bir asırlık Cumhuriyet Türkiye'sinin sahip olduğu tarihi, sosyolojik ve coğrafi gerçeklikle yakından bağlantılıdır. Nitekim her iki devlet döneminde de Anadolu'ya yönelen zorunlu ve kitlesel birçok göç olayında bu gerçekliğin izleri vardır. Sözü edilen anlamda öne çıkan zorunlu göçler şunlardır: Kafkas göçleri, Balkan Savaşları sonrası göçler, 1923 Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi, 1989 Bulgaristan Göçü, Kuzey Irak Kürt'lerinin göçü ve son on üç yıla damgasını vuran Suriyeli Göçü.

Suriye'den diğer ülkelere doğru gerçekleşen bu kitlesel göçü, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği: "Yakın tarihte görülen en büyük göç dalgası" (Erdoğan, 2015) olarak nitelendirmiştir. Bir diğer ifadeyle, Suriye'deki rejimin baskıları ve diğer ülkelerin de müdahil olduğu iç savaştan kaçan milyonlarca Suriyeli, ülkelerini terk etmek zorunda kalmışlardır. Bu süreçte Türkiye'nin bir dönem uyguladığı insani açık kapı politikasına bağlı olarak Türkiye'ye sığınan ve bugünkü resmi rakamlarla 3 milyon civarında olan

1 Not: 2024 yılının Ekim ayının sonunda bu çalışma tamamlandığında, Suriye'de Esad Rejimi devam ediyordu. Yaşanan gelişmeler sonrasında Aralık ayında bu rejim sona erdi. Bu rejimin devrilmesine bağlı olarak gazete manşetlerinde Suriyelilerin geri dönüşüne ilişkin şu haberler yer almaya başladı: *Zulüm Bitti Dönüş Zamanı* (Sabah, 9 Aralık 2024), *Mazeret Sona Erdi Şimdi Dönüş Vakti!* (Yeniçağ, 9 Aralık 2024), *Memlekete Dönüş* (Posta, 10 Aralık 2024), *Özgürlüğe Dönüş* (Akşam, 10 Aralık 2024), *Eve Dönüş İçin Kapı Açıyoruz* (Hürriyet, 10 Aralık 2024), *Dönüş Başladı* (Cumhuriyet, 10 Aralık 2024) ve *Şivey (Yavaş) Şivey (Yavaş) Gideceğiz* (Sözcü, 10 Aralık 2024). Suriyelilerin geri dönüşü ve tersine göç konusunun bundan sonraki süreçte nasıl ve ne düzeyde gerçekleşeceği, başka araştırmaların konusu olmakla birlikte bu araştırmamızda Suriyeli göçmenlerin geri dönüşüne ilişkin belli bir zaman kesitindeki akademik çalışmalar ve tartışmalar esas alınmıştır.

2 Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, gazanfer.kaya@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8236-4419.

3 Doç. Dr., Amasya Üniversitesi Rektörlüğü, shuaziz@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5634-0221.

4 Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, gulersoy74@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0338-1366.